

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Фаріон Дем'ян Іванович, 1987 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2009 році Тернопільський національний економічний університет за спеціальністю «Облік і аудит», спеціалізація «Облік і аудит у сфері послуг» та виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка» у Західноукраїнському національному університеті.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.118 створена згідно наказу ректора Західноукраїнського національного університету № 342 від 27 травня 2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 9 від 27 травня 2026 року) у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету.
Рецензентів –	Віталіна КУРИЛЯК, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету; Ольга ДЕМ'ЯНЮК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.
Офіційних опонентів –	Наталія СТАНАСЮК, доктор економічних наук, професор, заступник директора з науково-педагогічної роботи Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка»; Інна РЄПНА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бізнес-економіки та підприємництва Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

на засіданні 22 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки Фаріону Дем'яну Івановичу на підставі публічного захисту дисертації «Макроекономічні ефекти трансформації автомобільного ринку» за спеціальністю 051 – Економіка.

Дисертацію виконано у Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Роман ЗВАРИЧ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, викладені у дисертації, зроблені автором особисто. З метою забезпечення достовірності та обґрунтованості одержаних результатів дисертаційної роботи було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Дисертаційна робота виконана державною мовою.

У дисертаційній роботі обґрунтовано макроекономічні ефекти інтенсивної електрифікації автомобільного ринку та розроблено стратегічні засади його сталого розвитку в умовах воєнних шоків і європейської інтеграції України шляхом створення гібридної динамічної макроекономічної моделі, що інтегрує розширену криву рівноваги грошового ринку, архітектуру глобальних ланцюгів вартості з індексом вразливості, систему композитних індексів оцінки ризиків і регіональних диспропорцій у поєднанні з концепціями трансформаційної конкурентної переваги та екосистемної конкуренції.

Наукові результати, що характеризують новизну проведеного дослідження полягають у такому:

вперше:

- розроблено оригінальну гібридну динамічну макроекономічну модель трансформації автомобільного ринку, яка поєднує модифіковану криву EV-LM, інтегровану модель EV-GVC з індексом вразливості, параметри AEV, π EV, ESG-EVAF та систему композитних індексів (ERDI, CMRI, AMRIEV), що дало можливість проводити кількісне сценарне моделювання впливу різних темпів EV-проникнення на динаміку ВВП, інфляцію, зайнятість, торговельний баланс та регіональний розвиток України з урахуванням поствоєнних шоків;

удосконалено:

- теоретико-методичні підходи до аналізу макроекономічних ефектів EV-трансформації шляхом модифікації класичних моделей IS-LM (введенням кривої EV-LM), AD-AS (ендогенним технологічним зсувом), глобальних ланцюгів вартості та правила Тейлора з урахуванням специфічних для EV структурних шоків, що дало можливість більш точно моделювати двофазний характер впливу електрифікації на макроекономічну рівновагу в умовах країн з перехідною економікою;

- методичні засади оцінки екологічних, соціальних та ESG-ефектів трансформації автомобільного ринку через розробку авторських параметрів EECF, EV-LAI, JTM та CEM, що дало можливість кількісно оцінювати баланс зовнішніх ефектів, соціальних наслідків та ефективність політики справедливого переходу;

- інструментарій стратегічного управління трансформацією автомобільного ринку шляхом створення інтегрованої концептуальної моделі шляхів сталого розвитку та системи багаторівневого моніторингу, що дало можливість сформувати комплекс практичних рекомендацій, адаптованих до поствоєнних умов України та вимог Європейської зеленої угоди і механізму СВМ.

набули подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо впливу глобалізації, конкурентних змін та економічної безпеки автомобільного ринку в умовах електрифікації та цифровізації, зокрема концепція «регульованого інноваційного руйнування» та модель економічної безпеки, що дало можливість комплексно врахувати геополітичні ризики, цифрову трансформацію та регіоналізацію глобальних ланцюгів вартості;

- емпіричні дослідження макроекономічних ефектів EV-трансформації в країнах з перехідною економікою через запровадження авторських композитних індексів ERDI, CMRI та AMRIEV, що дало можливість кількісно ідентифікувати регіональні диспропорції, ризики доступу до критичних матеріалів та системні макроекономічні перешкоди для України;

- обґрунтування стратегічних напрямів розвитку автомобільного ринку в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції, включаючи механізми адаптації до СВМ, інвестиційні інструменти та політику справедливого переходу, що дало можливість трансформувати теоретичні та емпіричні результати в конкретні практичні рекомендації для державної політики..

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 051 «Економіка». Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в тому, що основні теоретичні положення, авторські моделі, методичні підходи та прикладні рекомендації щодо оцінки макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку та стратегічного управління цим процесом створюють науково-обґрунтовану основу для прийняття ефективних управлінських рішень на державному та регіональному рівнях.

Дисертаційна робота є складовою наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, зокрема:

- фундаментального наукового дослідження на тему «Концепція відновлення та зеленої реконструкції України» (номер державної реєстрації 0124U000003);

- держбюджетної науково-технічної (експериментальної) розробки молодих вчених «Інтелектуальна система підтримки досліджень історико-архівних джерел на основі великих мовних моделей» (0126U002104).

Дисертація у частині структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, що висувається до здобувача ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та є результатом науково-дослідної роботи, що характеризується належним науково-методичним рівнем її виконання. Під час рецензування не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дослідження та дотримання норм академічної доброчесності.

Кваліфікаційна робота написана українською мовою, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсяг дисертаційної роботи викладено на 208 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 22 рисунки, 22 формули, список використаних джерел налічує 230 найменування, 6 додатків розміщено на 15 сторінках.

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них: зокрема 6 статей – у наукових фахових виданнях України; 4 – у інших виданнях апробаційного характеру, у тому числі:

– наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Зварич Р. Є., Фаріон Д. І. Фіскальні стимули сталого розвитку автомобільного ринку: теоретичні засади та макроекономічні наслідки. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2025. № 33. С. 76-82. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.33.2025.335868> (0,5 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: автором обґрунтовано механізми фіскального стимулювання трансформації автомобільного ринку до сталих моделей розвитку).

2. Зварич Р. Є., Фаріон Д. І. Інноваційна трансформація автомобільної галузі в умовах глобального «зеленого» переходу. *Вісник економіки*. 2025. Випуск 3. С. 39-52. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.03.039> (0,8 д.а., особисто автору – 0,4 д.а.: автором досліджено розвиток акумуляторних технологій, впровадження цифрових сервісів (ОТА, V2X), перспективи автономного транспорту та зміна логіки інфраструктурного розвитку).

3. Фаріон Д., Фаріон М. Вплив макроекономічної трансформації на розвиток автомобільного ринку в умовах нестабільності. *Причорноморські економічні студії*. 2025. Випуск 91. С. 92-96. URL: <https://doi.org/10.32782/bses.91-14> (0,5 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: автором досліджено стан автомобільного ринку в умовах воєнного стану).

4. Шиманська О., Другопольський О., Другопольська Т., Колінець Л., Фаріон Д., Лошущ А. Управління діловою репутацією компанії через соціальні мережі. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2024. №1 (51). С. 73-85. URL: <https://doi.org/10.55643/ser.1.51.2024.548> (0,7 д.а., особисто автору – 0,12 д.а.: автором обґрунтовано актуальність упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у практику господарювання суб'єктів господарювання).

5. Затонацький Д., Фаріон Д. Проблеми фінансування та забезпечення фінансової стійкості закладів вищої освіти України у воєнний період. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2023. №1 (47). С. 90-101. URL: <https://doi.org/10.55643/ser.1.47.2023.484> (0,7 д.а., особисто автору – 0,4 д.а.: автором обґрунтовано напрями соціально-економічного зростання й підвищення конкурентоспроможності держави в майбутньому).

6. Фаріон М., Фаріон Д. Військові видатки та соціальні наслідки глобальної турбулентності. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 85. № 6. С. 43-50. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06.043 (0,5 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: автором обґрунтовано напрями запобігання економічному спаду та демографічній кризі у післявоєнний період).

– наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Фаріон Д. Фактори формування попиту на автомобільному ринку України. Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». Тернопіль: ЗУНУ, 2026. С. 136-139. (0,2 д.а.).

8. Фаріон Д. Розвиток автомобільного ринку ЄС. Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів *«Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід»*. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 105-106. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/54504> (0,1 д.а.).

9. Фаріон Д. Розвиток автомобільного ринку України. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції *«Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики»*. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С.192-193. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/54504> (0,1 д.а.).

10. Фаріон Д. Теоретичні аспекти військових видатків в Україні. Матеріали VIII Науково-практичної конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю *«Актуальні проблеми економіки, підприємництва та управління на сучасному етапі»*. Тернопіль, 2023. С. 304-307. (0,2 д.а.).

У дискусії взяли участь члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці та висловили зауваження:

Голова ради: Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Західноукраїнського національного університету. Без зауважень.

Рецензент: Віталіна КУРИЛЯК, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. При аналізі макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку України (с. 62-93) автором значну увагу приділено оцінюванню впливу електромобільності на економічне зростання, зайнятість та регіональний розвиток. Разом з тим доцільно було б детальніше розглянути чинну нормативно-правову базу України у сфері розвитку електромобільності, державного стимулювання екологічного транспорту та підтримки інвестицій у зарядну інфраструктуру, що дозволило б повніше охарактеризувати інституційні передумови трансформації автомобільного ринку.

2. У дисертації розроблено гібридну динамічну макроекономічну модель трансформації автомобільного ринку та здійснено сценарне прогнозування його розвитку в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції (с. 127-157). Вважаємо, що для більш глибокого розуміння запропонованого інструментарію доцільно було б ширше представити порівняння отриманих результатів із аналогічними міжнародними прогностичними моделями, що використовуються в країнах Європейського Союзу та інших провідних автомобілебудівних державах, а також детальніше обґрунтувати вибір сценарних параметрів прогнозування.

Рецензент: Ольга ДЕМ'ЯНЮК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. Беззаперечною перевагою дисертаційної роботи є розроблення авторського методичного інструментарію, зокрема гібридної макроекономічної моделі EV-трансформації, модифікованої моделі EV-LM, моделі EV-GVC, а також системи композитних індексів, які істотно розширюють можливості дослідження макроекономічних наслідків трансформації автомобільного ринку. Разом із тим окремі аспекти їх емпіричної верифікації могли б бути висвітлені більш детально. Зокрема, доцільно було б ширше обґрунтувати вибір окремих параметрів моделей, методику визначення вагових коефіцієнтів композитних індексів, критерії їх нормалізації, а також здійснити оцінювання чутливості отриманих результатів до зміни ключових параметрів моделювання. Додаткової аргументації потребує питання зовнішньої валідності запропонованих моделей шляхом їх порівняння з результатами альтернативних міжнародних моделей або перевірки на інших вибірках країн. Це дозволило б ще більше посилити методологічну переконливість запропонованого автором інструментарію, підтвердити універсальність запропонованих підходів та розширити можливості їх практичного використання при дослідженні макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку.

2. Робота містить ґрунтовний статистичний аналіз і результати сценарного моделювання розвитку автомобільного ринку. Автором, у третьому розділі сформовано чотири сценарії EV-проникнення (с. 132-134) та здійснено їх моделювання для України. Водночас результати були б ще більш переконливими за умови проведення аналізу чутливості моделей до різних варіантів зміни ключових припущень сценаріїв, зокрема щодо темпів поширення електромобілів, вартості акумуляторних технологій, динаміки цін на критичні матеріали й енергоносії, державної підтримки та можливих геополітичних ризиків або змін регуляторної політики Європейського Союзу. Це дало б змогу більш повно оцінити стійкість прогнозних оцінок за різних сценаріїв розвитку зовнішнього середовища і розширити практичні можливості використання запропонованого автором інструментарію для прийняття управлінських рішень.

Опонент: Наталія СТАНАСЮК, доктор економічних наук, професор, заступник директора з науково-педагогічної роботи Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка». Зауваження:

1. Автор переважно зосереджується на макроекономічних та технологічних аспектах EV-трансформації (розділ 1, с. 13-59; розділ 2, с. 62-108), проте явно недостатньо уваги приділено мікроекономічним детермінантам споживчої поведінки. Зокрема, у роботі поверхнево розглянуто питання сприйняття ризику споживачами, впливу інформаційних кампаній та рівня довіри до нової технології (с. 72-78, 135-140). Майже не аналізуються ключові психологічні та поведінкові бар'єри, такі як тривога через обмежений запас ходу, сумніви щодо надійності батарей, вартість обслуговування та соціальний статус володіння EV. Відсутність глибокого аналізу поведінкових економічних моделей обмежує розробку ефективних інструментів політики (цільові субсидії, інформаційні кампанії чи інфраструктурні рішення, адаптовані до реальних потреб різних соціальних груп).

2. В дисертації згадується зростання попиту на електроенергію внаслідок електрифікації транспорту (с. 25-28, 66-70, 118-122), проте автор не здійснює детального моделювання цього впливу на стабільність національної енергосистеми. Відсутній комплексний аналіз необхідного обсягу додаткових генеруючих потужностей, динаміки навантаження в пікові години, ризиків перевантаження мереж та необхідності масштабного розвитку систем накопичення енергії. Також поверхнево розглянуто питання інтеграції EV з відновлювальними джерелами енергії. Ігнорування цих аспектів може призвести до недооцінки системних ризиків блекаутів та необхідних інвестицій в енергетичну інфраструктуру, що критично важливо для реалізації сценаріїв сталого розвитку автомобільного ринку в поствоєнних умовах.

Опонент: Інна РЄПІНА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бізнес-економіки та підприємництва Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Зауваження:

1. У регіональному аналізі (с. 85-110) констатується значна територіальна нерівність, проте недостатньо глибоко проаналізовано вплив воєнних руйнувань на виробничі потужності східних регіонів, логістичні обмеження, ступінь руйнування транспортної інфраструктури, втрати людського капіталу, потенціал релокації підприємств у західні та центральні області, а також можливості інтеграції цих регіонів у ланцюги доданої вартості EV-трансформації в поствоєнний період. Відсутність детального сценарного моделювання варіантів релокації та оцінки необхідних інвестицій у відновлення інфраструктури східних регіонів знижує практичну цінність рекомендацій щодо зменшення регіональних диспропорцій.

2. Розробляючи сценарії EV-проникнення, автор не повністю інтегрував можливі геополітичні ризики подальшого посилення санкцій, торговельних обмежень або технологічного ембарго щодо Китаю як ключового постачальника батарей, компонентів та рідкоземельних матеріалів. Крім того, недостатньо уваги приділено ризикам ескалації торговельно-технологічного протистояння між США, ЄС та КНР, можливим вторинним санкціям та порушенням логістичних маршрутів. Це може призводити до відносно оптимістичної оцінки середньострокових і довгострокових макроекономічних ефектів,

особливо в оптимістичному сценарії з міжнародною підтримкою, та знижує стійкість запропонованих стратегічних рекомендацій до реальних геополітичних шоків.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Фаріону Дем'яну Івановичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ